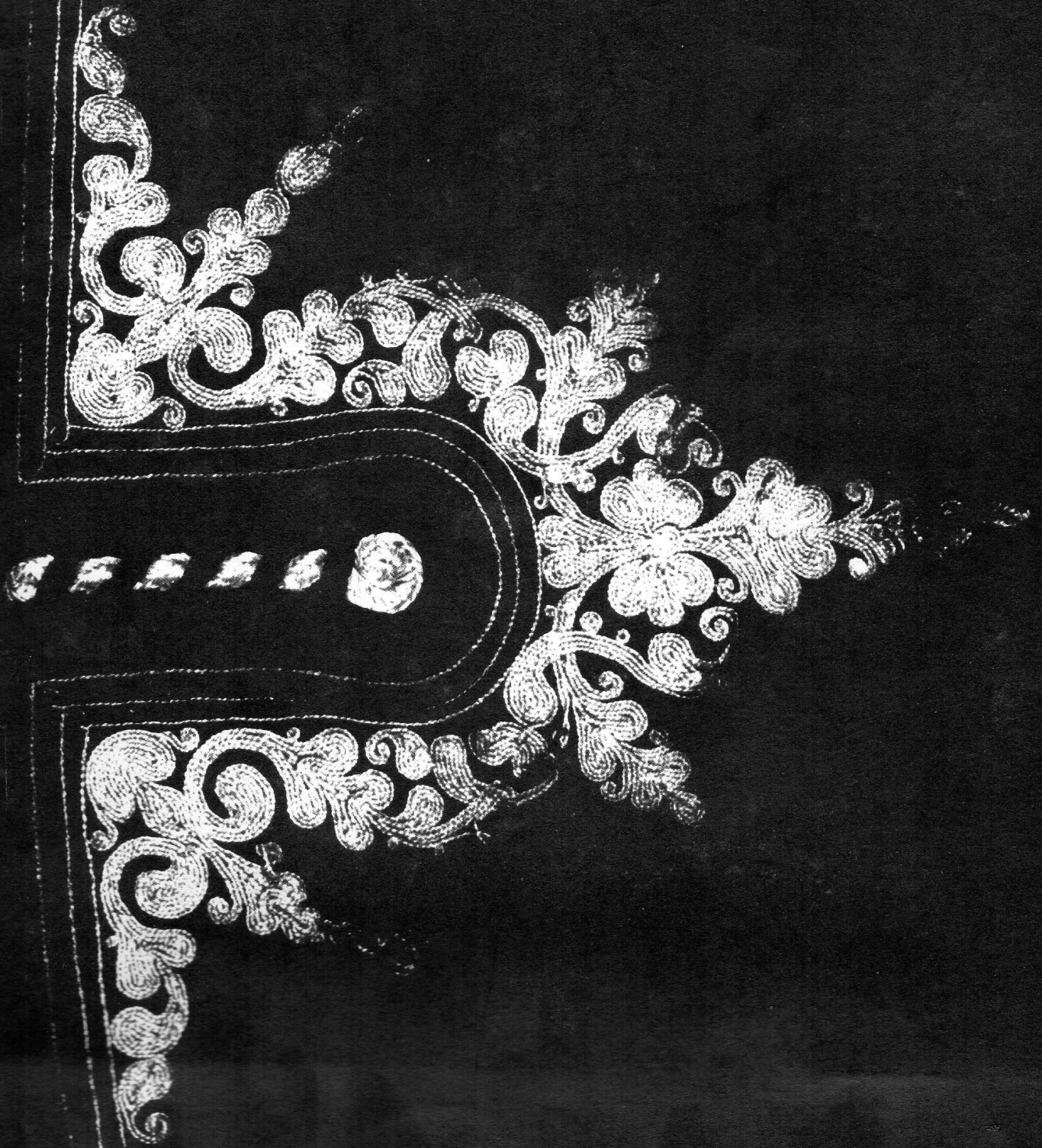

НОСТА

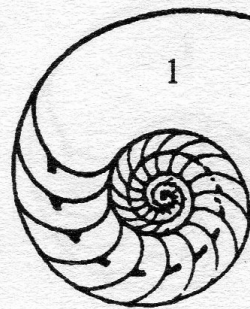
Гласник на Македонски духовни конаци. Скопје, Р. Македонија, број 13-14, 2005, цена 100.

13
14

НОСТА

Гласник на Македонски духовни конаци
Скопје, Република Македонија, година VI, број 13-14, 2005

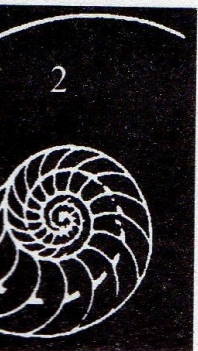
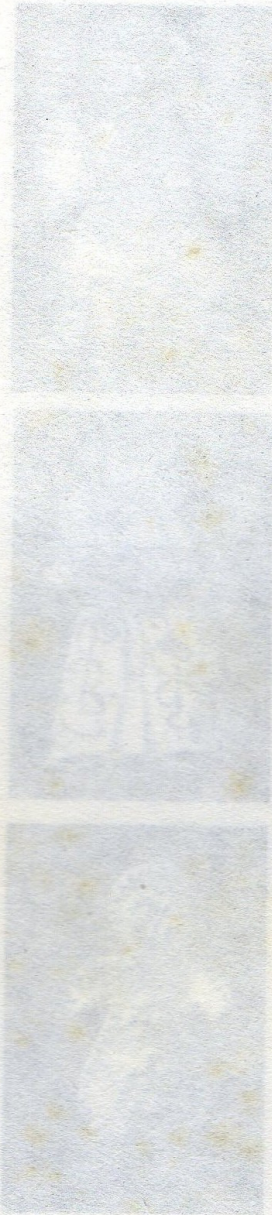

” КЕ НЕ ИМА ЛИ
ДА РЕЧЕМЕ ТОГАШ
КОГА КЕ НЕ НЕМА -
АКО НЕ НЕМАШЕ ТОКМУ ТОГАШ
КОГА ТРЕБАШЕ ДА НЕ ИМА? ”

Ѓане Тодоровски

ПОТРОМ

Гласник на Македонски духовни конвент
Скопје, Република Македонија, година VI, број 13-14, 2002

КЕ БЕ НМА ЈИ

ДА БЕЛЕМЕ ГОЛШИ

КОПА

"Тука духом се влегуа, а не ѿелом"

КОПА

Лне Тарсозки

ПОРТАЛ

Гласник на Македонски духовни конаци
Скопје, Република Македонија, година VI, број 13-14, 2005 г.

Во овој број на **Портал**: Коле Чашуле, Елеонора Пејрова - Мишевска, Лазар Лазаров, Љубинка Донева, Кузман Шайкарев, Блаже Конески, Ферид Мухиќ, Раде Силјан, Ана Пејчинова, Ресуљ Шабани, Пандо Колевски, Ристио Лазаров, Сиџевче Дечев, Васил Дрвошанов, Тихо Најдовски, Звонко Танески, Борис Стојковски, Јаѓнула Куновска, Оџец Методиј Злашанов, Лидија Кајушевска - Дракулевска, Цветан Грозданов, Јован Павловски, Радица и Мирна Бојациев, Љубинка Басошова, Светлана Христинова - Јоциќ, Ферух Доѓан, Бисерица Миркуловска, Мико Цвијетиќ, Душица Илин, Мин Тран Хуј, Симон Лејс, Јолен Есканиќ, Љубица Паркачева, Тихо Стојков, Моника Стојчевска, Васил Дрвошанов, Ранко Младеновски, Илија Марковски, Биба Исмаил, Жаклина Веловска и Климентиќина Голева - Арнаудова.

Редакција:

Светлана Христинова-Јоциќ (главен и одговорен уредник);
Љубинка Басошова, Елеонора Пејрова-Мишевска, Мураи
Исаку, Јелена Лужина и Иѓумен Методиј Злашанов (уредници);
Владо Јоциќ (ликовен уредник);

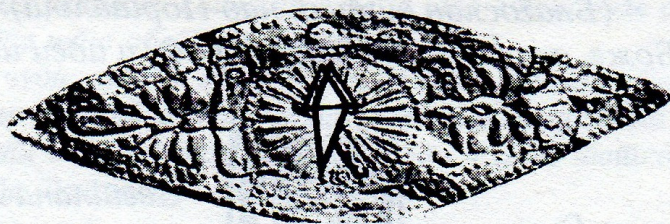
Компјутерски облик: Марин Гуѓовски и Гордан Танасков
Лектор: Зора Гроздановска

Адреса на редакцијата:

Македонски духовни конаци, ул. Кадињача бр. 12-а
1000 Скопје, Р. Македонија
тел. +389 (2) 2041-636, факс +389 (2) 2044-132

Правен застапник на „Портал“:

Адвокатска канцеларија
М-р Јаѓнула Паскал Куновска,
Димитар Чувовски бр. 22/III-2, Скопје

Издавач: Македонски духовни конаци

СУБЛИМИРАН КНИЖЕВНО - ИСТОРИСКИ ПРЕГЛЕД

Ранко Младеноски

(Д-р Јованка Стојановска - Друговац, Моја земја, Институт за македонска литература, Скопје)

Насловот на книгата сам по себе загатнува - што имплицира тој наслов сочинет од една крајно нередундантна синтагма? Отсуството на граматичката категорија определеност (членот) уште во старт ја елиминира импликацијата дека станува збор за значење кое отприлика би гласело вака - "Мојата земја" или "За мојата земја". Одиме натаму. Во нашиот јазик како најчести супститути за членот се јавуваат показните заменки (земјата = таа земја; земјава - оваа земја; земјана - онаа земја). Вообичаено е, исто така, показните заменки и членот да "не одат заедно" (таа земјата; оваа земјава). На ваков начин доаѓаме до евентуалниот наслов "Оваа моја земја". Но, треба тука да се додаде и тоа дека присвојната замена "моја" содржи во своето семантичко јадро одредена доза на императивност и имплицира блискост со субјектот на говорот (ова е моја земја!; земјава е моја! - не "тоа" и не "земјата" заради блискоста!). Значи, насловот "Моја земја" го "преведуваме" со императивниот исказ "Ова е моја земја!" којшто пак од своја страна имплицитно досемантизира: "Ова е моја земја, никој нема право да ја присвојува, да ја граба и да ја распарчува!". Зошто ваков наслов? Авторот го појаснува тоа во кусиот предговор: "Ракописот 'Моја земја' е предаден во печат во време (2001 година - н.з.) кога за прв пат во мојот живот моите мисли беа обземени од страв за опстанокот на **МОЈАТА ЗЕМЈА**. Затоа, нималку случајно, ракописот е насловен токму така - **МОЈА ЗЕМЈА**. Преку него е искажан и незаборавот кон македонските дејци кои преку своето дело ја докажаа и искажаа љубовта и кои и животот го дадоа за татковината". Ете зошто "Моја земја", или во наш "превод" - "Ова е моја земја!".

Оваа книга на д-р Јованка Стојановска - Друговац навистина претставува еден селективен и сублимиран преглед на дејноста на македонските културни дејци во еден подолг период - од 1861 година (излегувањето на Зборникот на Миладиновци) па сè до крајот на 20 век. Во оваа книга, значи, се елаборираат, како што рековме, сублимирано значајни имиња и дела од македонската книжевност во период од околу 140 години почнувајќи од, како што наведува авторот, книгата над книгите во македонската литература - Зборникот на Миладиновци, а завршувајќи со библиографскиот податок за текстот од Миодраг Друговац со наслов "Фрагменти за Матеја Ненадовиќ" објавен во "Спектар" во 2000 година. Дека во оваа книга навистина се обработуваат дела на

значајни автори може да се покаже и докаже само со неколку примери - браќата Миладиновци, Ѓорѓија Пулевски, Партенија Зографски, Крсте Петков - Мисирков, Војдан Чернодрински, Томо Смиљаниќ - Брадина, Ристо Крле, Антон Панов, Кочо Рацин, Коле Неделковски, Владо Малески, Димитар Митрев, Блаже Конески... Само од приложениов редуциран список од автори чија дејност и чии дела нашле свое место меѓу кориците на оваа книга, може да се изведе заклучок дека авторот се занимава со повеќе периоди од развојот на македонската книжевна мисла - преродбата, почетокот на 20 век кога се појавува книгата "За македонските работи" на Мисирков, периодот меѓу двете светски војни, повоениот период и современите текови од развојот на македонската книжевност, но и култура воопшто.

За Зборникот на Миладиновци Стојановска - Друговац ќе рече дека е тој "огледало на животот на македонскиот народ, потврда за неговата поетска дарба". Зборувајќи за Партенија Зографски авторот на оваа книга ја цитира мислата на Рачински: "Него ќе го фалат потомците". Стојановска - Друговац не потсетува и на зборовите од критичарот Слободан А. Јовановиќ за Томо Смиљаниќ - Брадина: "...Во некоја рака, тоа е еден мал галички Хамлет...". А за величината на Блаже Конески ќе заврши кусо и јасно со зборовите: "Неговото дело е и наше дело. Неговиот збор е и наш збор".

Во приодот кон истражувањата на делата и авторите Стојановска - Друговац паралелно ги користи и дијахронскиот и синхронскиот метод. Се анализира историскиот развој, се проучуваат општествените прилики (политичките, економските, социјалните, културните) во кои твореле македонските дејци, но истовремено и се интерпретираат, односно се толкуваат нивните дела. Во овој контекст ќе треба да се истакне и тоа дека на одделни места се оперира и со принципите и начелата на компаративниот метод. Најдобар показ за тоа е статијата со наслов "Венчавка на срцето - љубовниот мотив во македонската и во српската литература". Меѓутоа, авторот е свесен за тоа дека секој пристап, каков и да е и со кој и да е метод, кон проучувањето на литературата е априори осуден на вечна недореченост: "Темата љубов во творештвото на македонските и на српските писатели (а со своето постоење и воопшто) претставува безгранично поле за истражување, поврзување слични мотиви и во двете литератури. Несомнено, љубовта со своето исконско и вечно постоење и опстојување вечно ќе ја има во човечките срца, а со тоа и во литературата".

Во основа, книгата "Моја земја" со текстовите кои се поместени во неа има за цел да ги афирмира авторите и делата за кои се пишува. Да му го најде вистинското место и да му ја определи вистинската вредност на секој автор и на секое дело поодделно. Но, Стојановска - Друговац знае и умее да покаже и крајно критички, па дури и реторичко-полемички тон кога треба да се маркира несериозноста и пред сè нестручниот и ненаучниот приод при проучувањето на книжевните процеси. Така, во рецензијата со наслов "Книга со непотполни информации" посветена на книгата "Један вид македонског романа" на Радивоје Пешиќ, авторот сосема убедливо и аргументирано го критикува Пешиќ за нецелосност и пред сè површноост при обработката на темата за којашто се нафатил. Стојановска - Друговац во оваа рецензија, меѓу другото, ќе истакне дека Пешиќ е "без доволно теориска кондиција", дека "се служи со неадекватна книжевно-историска и критичка аргументација", дека како критичар Пешиќ е "евидентно сè уште несигурен во димензионирањето на највиртуелното, или поетички најактуелното во романите на Б. Вишински", за да продолжи во еден полемички стил со реторичка нијанса: "Зарем по романот Село зад седумте јасени на Славко Јаневски се јавува само една генерација македонски романсиери, односно - дали Стале Попов и Ташко Георгиевски ѝ припаѓаат на една генерација? И не само тоа. Дали Т. Георгиевски е најмлад романсиер, во една, се разбира, објективна, критички и книжевно-историска компетентна хиерархија на македонски романсиери? Натаму: дали подемот на македонскиот роман почнува од крајот на седмата и почетокот на осмата деценија на

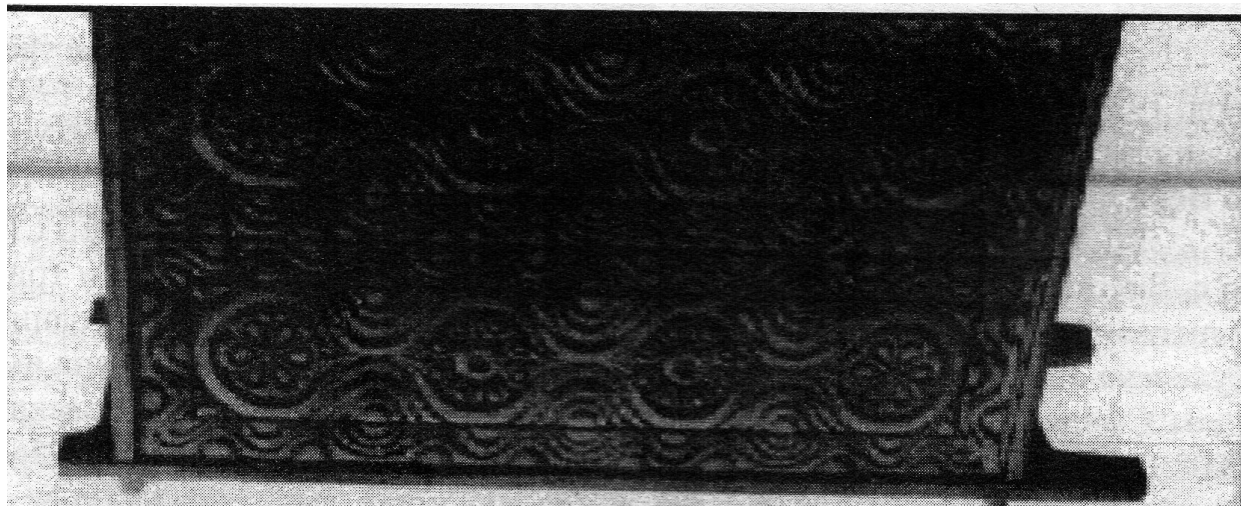
нашиот век, или некаде пред тоа со делата на С. Јаневски, Б. Иванов, Д. Солев, В. Малески, Ѓ. Абаџиев...".

Во оваа книга авторот се занимава и со една проблематика којашто веќе со децении "ја мачи" македонската книжевна историја. Станува збор за таканаречените дводомни писатели, или бипатриди, како што ги дефинира Стојановска - Друговац. Тоа се македонски дејци, со јасно издиференцирана македонска национална свест, кои заради приликите во кои се школувале, но и во кои живееле, твореле на туѓ јазик, или пак твореле и на македонски, но и на друг јазик. Конкретно, Стојановска - Друговац се занимава со драмските автори кои во периодот меѓу двете светски војни пишуваат и објавуваат творби на македонски дијалекти, но и на бугарски и на српскохрватски јазик.

Во оваа книга составена од бројни студии и рецензии се согледува континуитетот во развојот на македонската книжевност од средината на 19. до крајот на 20. век. Дека авторот го прави тоа со намера, најдобро се гледа од збисениот кус приказ на книжевните друштва кои ги формирале македонските културни дејци во еден подолг период во различни средини. Стојановска - Друговац зборувајќи за Ѓорѓи Абаџиев и за неговото членување во Македонскиот литературен кружок во Софија, сублимира: "...под претседателство на Ѓорѓија Пулевски во 1887 година во Софија е формирана голема Словено-македонска книжевна дружина... Во 1891 година во Софија е формирана Младата македонска книжевна дружина на чело со Коста Шахов... Некаде кон крајот на октомври 1902 година во Петроград Мисирков го формира познатото Македонско научно-литературно другарство Свети Климент... По 36 години во Софија Вапцаров и неговите едномисленици го формираат Македонскиот литературен кружок... По осум години во 1946 година во Скопје е формирано Друштвото на писателите на Македонија". Повлечена е, значи, една линија на континуираниот историски развој на книжевните асоцијации кај Македонците.

На крајот од книгата се нуди и еден мошне богат материјал од библиографски единици за Томо Смиљаниќ - Брадина, за Воислав И. Илиќ и за Миодраг Друговац.

Сé на сé, книгата "Моја земја" на Јованка Стојановска - Друговац е вреден прилог кон проучувањето на континуираниот развој на македонската литература. Македонската книжевна историја со оваа книга станува побогата за уште едно научно дело.

СТРАНИ ЦА ЗА ВОЛНИ ДАВОНИА

ВЗ

ААТ 907

Ова издание
Зорусо мисла днѣта
рѣбиса е
со Божича Крѣстѣ

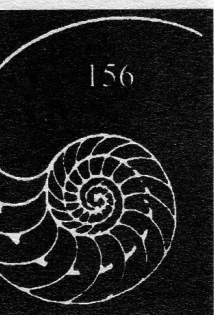
(Климентина Голем - Археолог С.Р.)

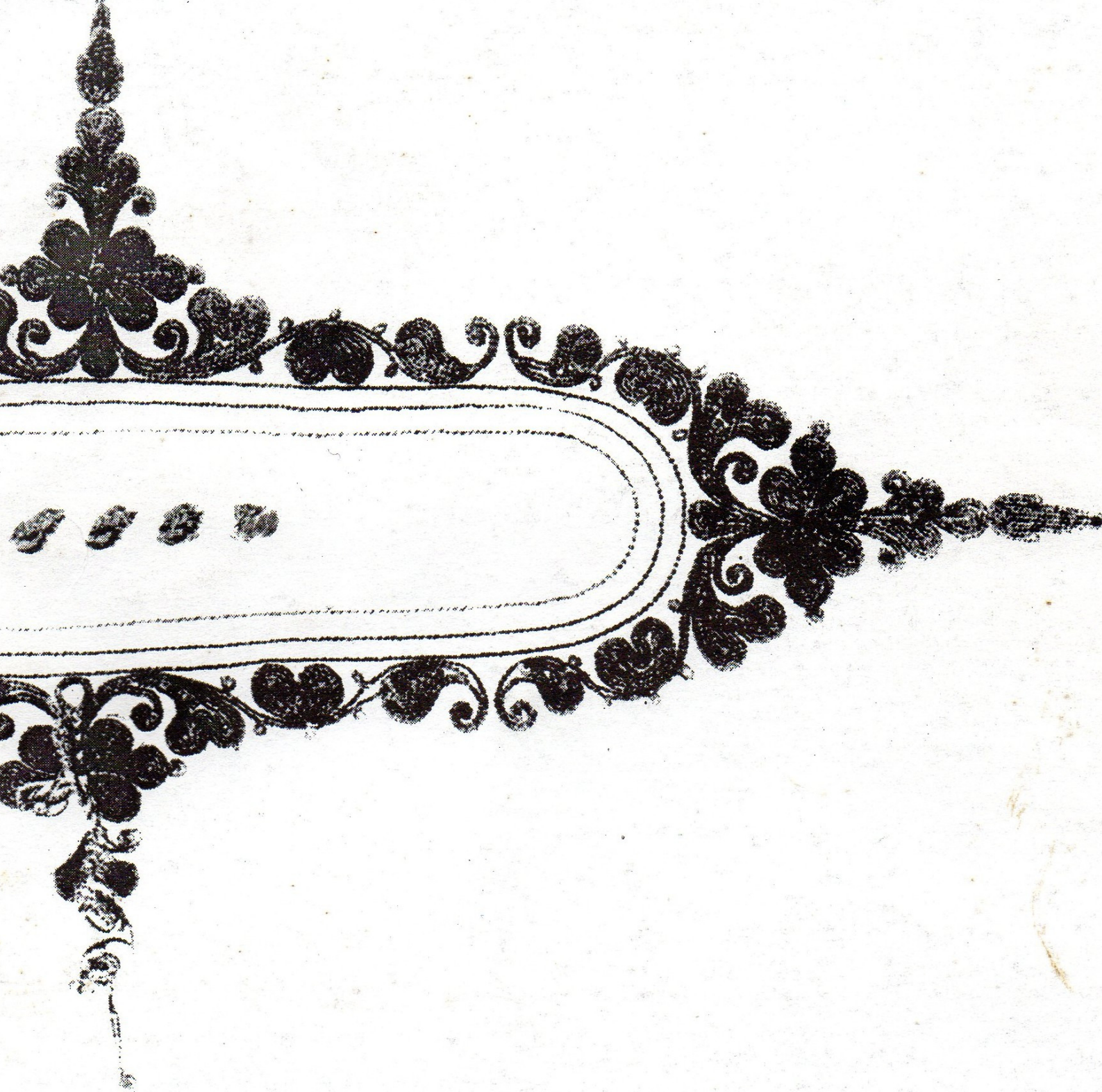
"(допо I тѣд ел) одбог уако (еде рѣге) тоаку добро (да дѣт I оспот)"

Печати: Алма, Скопје

(Според мислењето на Министерството за култура
бр.07-7638/2 од 01-12-1998 година, за гласникот
Портал се плаќа повластена даночна стапка)

Ова издание е овозможено од Министерството
за култура на Република Македонија

ISSN 1409-9713

Информација за корицајта: Фрагментѝ од свадбен кафѝан со срмена везба од баба Благуна Киѝановска (ѝо маж Кочовска), од с.Велгошѝи, охридско изработѝен од неѝознатѝ охридски мајсѝор.